

Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa 2026

7 Johtopäätökset

Tämän arvioinnin tavoitteena oli muodostaa kansallinen kokonaiskuva varhaiskasvatuksen laadunhallinnan tilasta sekä tuottaa tietoa paikallisen tason laatutyön kehittämisen tueksi. Varhaiskasvatuksen johdolle, asiantuntijoille ja henkilöstölle suunnatuilla kyselyillä haettiin vastauksia siihen, mitkä ovat kunnallisten järjestäjien ja yksityisten palveluntuottajien laadunhallinnan keskeiset vahvuudet ja kehittämiskohteet. Lisäksi tarkasteltiin, miten varhaiskasvatuksen kansalliset, paikalliset ja strategiset tavoitteet kytetään paikallisella ja pedagogisen toiminnan tasolla osaksi laatutyötä, miten laadunhallinnan vastuut ja johtaminen on organisoitu ja miten osallisuutta vahvistavan toimintakulttuurin kehittymistä tuetaan. Arvioinnilla haluttiin myös selvittää Karvin laadunhallinnan tuen vaikuttavuutta ja sitä, kuinka varhaiskasvatustoimijat hyödyntävät kansallista laadunarviointijärjestelmää Valssia osana laadunhallintaansa.

Varhaiskasvatuslaissa on jo yli kymmenen vuoden ajan edellytetty, että kunnalliset varhaiskasvatuksen järjestäjät, yksityiset päiväkotitoimijat sekä henkilöstö arvioivat omaa toimintaansa ja sen toteutumista (540/2018, 24 §). Karvin vuonna 2017 toteuttama selvitys osoitti, että varhaiskasvatuksen arviointi ja laadunhallinta olivat kunnissa ja yksityisillä palveluntuottajilla hajanaisesti toteutuneita ja osin vakiintumattomia. Vaikka arvioinnista oli tullut lakisääteistä, itsearvioinnin käytännöt eivät kaikilta osin vastanneet velvoitteita eikä noin kolmanneksella järjestäjistä ollut toimivaa laadunhallintajärjestelmää tai vakiintunutta arviointikulttuuria. Käytössä olleet laadunhallintamallit olivat lisäksi pirstaleisia ja usein hyödynnettiin yleisiä organisaatiotason laadunhallinnan työkaluja. Toiminnan arviointi painottui pääosin rakenteisiin ja määrällisiin tunnuslukuihin, ja pedagogisen toiminnan arviointi oli selvityksen mukaan vähäisempää.

Selvityksen pohjalta Karvi on kehittänyt varhaiskasvatuksen kansallista arviointia ja tukenut järjestäjien ja palveluntuottajien laadunhallintaa kehittävän arvioinnin periaatteita noudattaen (Vlasov ym., 2018). Kehittämistä on ohjannut ymmärrys arvioinnista paitsi tiedon tuottamisena myös toimintaa uudistavana ja jatkuvaa parantamista tukevana prosessina (Karvi, 2026a). Laadunhallinnan tukitehtävänsä osana Karvi on luonut Valssi-laadunarviointijärjestelmän, tutkimusperusteisia arviointityökaluja sekä niiden käyttöä tukevan arviointiprosessin ja tarjonnut maksutonta ja kaikille avointa koulutusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut järjestäjiä Valssin käyttöönotossa kahdella valtion erityisavustuksella. Avustuksen turvin kunnat pystyivät palkkaamaan Valssi-koordinaattoreita, joiden tehtävänä oli muun muassa kytkeä järjestelmä osaksi olemassa olevia laadunhallinnan toimintamalleja, laatia laatukäsikirjoja sekä verkostoitua. Edellä kuvattu kansallinen kehitystyö on luonut lähtökohdan tämän arvioinnin johtopäätöksille, joissa tarkastellaan, miten laadunhallinnan rakenteet ja käytännöt tällä hetkellä toteutuvat varhaiskasvatuksessa.